

9. Чернявская Ю. Народная культура и национальные традиции : [учебник] [Электронный ресурс] / Юлия Чернявская. – Минск : Изд-во «Беларусь», 2000. – Ресурс доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Chern/index.php
10. Школяренко В. І. Становлення фразеологічної картини світу німецької мови (на матеріалі писемних пам'яток VIII–XVII ст.) / Віра Іванівна Школяренко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 314 с.

Орел Ирина. Отображение национально-языковой картины мира в семантике фразеологизмов. В статье описывается влияние менталитета народа на формирование национальной картины мира и ее отображение во фразеологической семантике. Цель статьи – определить и описать способы отображения национальной картины мира в языковой семантике. Для достижения поставленной цели изучены пути формирования, сохранения и передачи менталитета, рассмотрен менталитет как система национально-специфических образов, сделана попытка описать способы отображения указанных образов во фразеологической семантике, вычленены фрагменты национальной картины мира, которые способствуют фиксации национально-специфических образов в значении фразеологизмов. Решение поставленных задач позволяет раскрыть механизм сохранения национально-культурной информации в семантике, проследить способы отображения внеязыковой действительности во фразеологизмах. Выделены некоторые фрагменты национальной картины мира, которые послужили толчком для образования анализируемых единиц языка. Указанные факты свидетельствуют о национально-специфическом членении мира, демонстрируют национально-культурные особенности языковой картины мира, подтверждают необходимость владения фоновыми знаниями национально-культурного характера для адекватного понимания значения фразеологизмов.

Ключевые слова: фразеологическая единица, менталитет, национальная картина мира, языковая картина мира.

Orel Iryna. Reflection of the World National Picture in Phraseological Semantics. The influence of people's mentality on world national picture and its reflection in the phraseological semantics are described in the research. The aim of the article is to identify and to describe ways of world national picture reflection in language semantics. The ways of forming, storing and transforming mentality are studied to reach the aim; mentality as a system of nationally specific images is considered; the attempt to describe ways of specified images reflection in phraseology semantics is made; world national picture fragments which contribute to nationally specific images fixation in phraseology significance are isolated. Performance of given tasks allows to reveal mechanism of national cultural information storing in semantics, to trace ways of extralinguistic reflection of reality in phraseology. Several fragments of world national picture which served as an impulse for analyzed language units forming are isolated by us. The given facts point to nationally specific division of the world, they demonstrate national cultural peculiarities of world language picture, they confirm necessity of national and cultural character background knowledge mastering for adequate understanding of phraseology significance.

Key words: phraseological units, mentality, worlds national picture, world language picture.

Стаття надійшла до редколегії
5.02.2013 р.

УДК 81'373

Вероніка Басок

Структура й семантика фразеологізмів з компонентом «голова» у німецькій і англійській мовах

У статті здійснено спробу порівняти структуру та семантику німецьких і англійських фразеологічних одиниць із компонентом «голова». Актуальність дослідження визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних пошуків на комплексне вирішення проблем фразеологічної семантики. Завдання дослідження полягають у з'ясуванні ролі компонента «голова» у складі фразеологізмів німецької та англійської мов; порівнянні їхнього оцінного й емотивного потенціалу. Було виявлено деякі особливості та відмінності у світосприйнятті, моральних нормах і культурних настановах двох споріднених народів, відображених в окремому фрагменті фразеологічних систем англійської та німецької мов.

Ключові слова: внутрішня форма, денотативне значення, еквівалентність, емоційний потенціал, компонент-соматизм, оцінний потенціал, фразеологізм, фразеотематична група.

© Басок В., 2013

Постановка наукової проблеми та її значення. Фразеологічний фонд кожного народу відтворює національно-культурну самобутність мовної спільноти, умови її життя та особливості соціально-історичного розвитку. Культурологічна маркованість фразеології будь-якої мови має тісний зв'язок із людиною як мовною особистістю. Саме цим зумовлений антропологічний характер дослідження фразеологічних одиниць, який прослідковується в сучасних мовознавчих студіях. Попри значну кількість праць, присвячених аналізу різних типів фразеологічних одиниць німецької (Я. А. Баран, О. П. Пророченко, І. І. Чернишева, Н. Burger, W. Fleischer та ін.) та англійської (Б. М. Ажнюк, І. В. Зикова, А. В. Кунін та ін.) мов, недостатньо вивченими залишаються фразеологізми німецької мови, до складу яких входять соматизми.

Мета дослідження – встановити й порівняти структурні й семантичні особливості німецьких та англійських фразеологізмів із компонентом «голова». Актуальність визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних пошуків на комплексне вирішення проблем фразеологічної семантики з урахуванням антропоцентричного чинника.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Термін «фразеологія» закріпився в лінгвістиці у двох значеннях: фразеологією називають сукупність сталих сполучень у мові в цілому і водночас розділ мовознавства, що їх вивчає. Серед найменш досліджених питань фразеології центральне місце займає проблема походження фразеологізмів, пов'язана з визначенням ступенів їх еволюції та описом тих семантичних трансформацій, на основі яких вільні словосполучення перетворюються на фразеологічні одиниці.

У фразеології певної мови відбивається світогляд народу та соціальні відносини, притаманні певній епосі. Виникнення нових понять спричиняє переосмислення носіями мови наявних у ній вільних сполучень слів через метафоричні, метонімічні, гіперболічні та інші семантичні перетворення і їх перенесення на новий об'єкт дійсності, унаслідок чого з'являється відповідна фразеологічна одиниця [5, с. 75].

Для зручності аналізу фразеологічні одиниці зазвичай об'єднуються у фразеотематичні групи (поля) на основі спільного для них семантичного (наприклад, «зовнішність людини», «характер людини» [3] тощо) або / і структурного компонента («фітонім», «зоонім», «антропонім», «соматизм» та ін.). Так, наприклад, на матеріалі німецької мови здійснено системні дослідження фразеологічних одиниць, що утворюють фразеотематичні поля «мовлення людини» [4], «розумова діяльність» [9], «фізичний стан людини» [2].

Протягом останніх років у мовознавчих студіях спостерігається тенденція до всебічного вивчення гендерного аспекту мовних одиниць, що знайшла відбиток і в працях із фразеології. Так, на матеріалі сучасної англійської мови було здійснено аналіз особливостей реалізації гендерного чинника в процесі становлення фразеологічного значення та визначено його роль у структурі й семантиці ідіом. Сучасні дослідження німецької і англійської фразеології враховують не лише її мовно-системну специфіку, а й пов'язаність її із семантикою паравербальних одиниць. Такий підхід дав змогу розкрити характер кінесичного компонента значення фразеологічних одиниць у сучасній німецькій мові та виявити особливості їх утворення й семантичного розвитку.

Дослідники вже звертали увагу на те, що фразеологічні одиниці однієї мови можуть мати абсолютні еквіваленти в іншій, незважаючи на відсутність тривалих міжкультурних зв'язків між народами – носіями цих мов. Наявність у різних мовах світу фразеологізмів, що в семантичному погляді повністю збігаються, підтверджують відомі мовознавчі постулати про універсальність людського мислення та загальні принципи категоризації світу.

Проте більш цікавим для виявлення своєрідності національного світосприйняття є зіставне дослідження фразеологізмів, що в інших мовах мають часткові еквіваленти, тобто відповідники, переносне значення яких майже тотожне, а образи, покладені в основу метафоричного змісту, різні [10]. За словами М. В. Белової, одна й та ж фізична річ або явище при метафоричному переосмисленні отримують різну мовну репрезентацію залежно від того, у межах якої культури й мови їх розглядають [1, с. 9]. Тому в останні десятиліття все більшої актуальності набувають дослідження особливостей національно-культурної семантики фразеологічних одиниць.

Проблема тлумачення фразеологізмів, пов'язана з розробкою адекватних способів тлумачення та встановлення міжмовних фразеологічних еквівалентів, свідчить про доцільність дослідження їх умотивованості в різних мовах. Виходячи зі специфіки фразеології, можна стверджувати, що кри-

терії, за якими встановлюється ступінь відповідності вмотивованості фразеологізмів у різних мовах, різноманітні й не завжди мають однакове значення.

На нашу думку, кожен фразеологічний одиниця має розглядатися в різних аспектах: потрібно враховувати лексичний, структурно-синтаксичний та семантичний аспекти. Під лексичним аспектом розуміють подібність і відмінність фразеологізмів у компонентному складі, структурно-синтаксичний аспект пов'язаний із будовою і функціонуванням фразеологізмів з урахуванням певних обмежень їх уживання. Семантичний аспект стосується значення фразеологізмів, яке, у свою чергу, має денотативний і конотативний аспекти.

Як зазначають дослідники, фразеологізм є формальним відображенням реальної життєвої ситуації, закріпленим у мовному фонді [5, с. 79]. Кожний народ відображає і сприймає навколишній світ відповідно до своєї «сітки координат», в основі якої лежить національна культура. Саме тому картина світу як «смысловий двійник дійсності, вбудований у свідомість концептуальний каркас» [6, с. 25], у різних мовах має особливості, притаманні лише їм. Деякі явища одна мова ігнорує (для окремих кольорів, наприклад, цілковито немає назв), а інша ні.

Водночас картини світу всіх мов є антропоцентричними. Іншими словами, сама людина як суб'єкт пізнання і дії є тією точкою відліку, яка використовується в мові для того, щоб визначити розмір, форму, температуру, розташування в просторі, функцію та інші властивості предметів, а також, щоб описати ті психо-фізіологічні процеси, які відбуваються всередині самої людини: її емоції, думки, внутрішні відчуття. Цим пояснюється наявність у багатьох мовах світу порівняно великої кількості фразеологічних одиниць, до складу яких входить компонент-соматизм, зокрема компонент «голова».

Переосмислення понять та життєвих ситуацій, яке спричиняє появу фразеологічних одиниць, відбувається на основі метафоричних і метонімічних паралелей, які носій мови проводить між об'єктами та явищами навколишньої дійсності. Так, значення німецьких фразеологізмів *seinen Kopf zum Pfand setzen, ich verwette meinen Kopf, sich um seinen Kopf spielen, den Kopf hergeben müssen* та англійських *to lay one's head on the block, to cost smb his head* утворилися на основі метафоричного переосмислення поняття «голова» (як висока ціна за вчинки людини, часто необачливі). Значення німецького виразу *etw. hat Kopf und Fuß* (щось має довершений, досконалий вигляд) є прозорим, оскільки воно вмотивоване антропометрично, а тому є зрозумілим і носіям німецької мови, і тим, для кого вона є іноземною. Німецькі фразеологізми *j-d ist im Kopf gestört, seinen eigenen Kopf haben, nach seinem eigenen Kopf handeln, j-m etw. zum Kopfe führen, j-m (sich) etw. in den Kopf setzen; sich j-n, etw. aus dem Kopf schlagen* та англійські *to put smb / smth out of smb's head, to put smth into smb's head, to run in one's head, to put smb in the head of smth* завдячують своєю появою метонімічному зв'язку, що існує між поняттями «голова» й «розум, свідомість».

Внутрішня форма фразеологізму – це значення його прототипу, з яким фразеологізм пов'язаний деривативно [5, с. 77]. Проаналізувавши німецькі та англійські фразеологічні одиниці з компонентом «голова», ми зробили висновок, що для більшості з них характерна прозора внутрішня форма, оскільки вони зберігають семантичну інформацію про реальну ситуацію з повсякденного життя певної соціальної групи чи всього народу, яка слугувала позамовним прототипом денотативного значення відповідного фразеологізму.

Наприклад, джерелом походження німецького вислову *j-m geht (es wie) ein Mühlrad im Kopf (her)um* є, безсумнівно, образно переосмислена ситуація із життя селян. Німецькі фразеологізми *den Kopf in die Schlinge stecken, den Kopf aus der Schlinge ziehen, es wird nicht gleich den Kopf kosten, etw. kann j-m Kopf und Kragen kosten, es geht um Kopf (und Kragen), j-n (sich) um Kopf und Kragen bringen, j-m den Kopf vor die Füße legen* та англійські *to put one's head into a noose, to cut shorter by the head* нагадують про ті часи в історії європейських народів, коли привселюдна страта людини, яка вчинила злочин, була звичайним явищем. Метафорично переосмислені ситуації, пов'язані з побутом народу, стали джерелом походження таких німецьких фразеологізмів, як *j-m den Kopf waschen, j-m auf dem Kopf herumtanzen, j-m auf den Kopf spucken, sich eine Kugel durch (in) den Kopf jagen, sich den Kopf zerbrechen, nicht auf den Kopf gefallen sein, j-n beim Kopf nehmen, sich einen blutigen Kopf holen, sich einen klaren Kopf trinken, sich kopfüber in etw. stürzen, das Geld auf den Kopf hauen* та англійських *to comb smb's head for him, to give one's head for the washing* та ін.

Отже, прозора внутрішня форма німецьких і англійських фразеологізмів із компонентом «голова» зумовлена їхньою яскравою образністю, яка дає змогу тлумачити позамовні ситуації, що лягли в їх основу, не лише з денотативного, а й із конотативного погляду.

Суттєвою особливістю фразеологічного значення є, за спостереженням Ю. А. Фірсової, деталізованість семантики фразеологізмів [8, с. 5]. Денотативний аспект фразеологічного значення є вужчим від відповідного аспекту лексичного значення, тобто фразеологічна одиниця позначає меншу кількість об'єктів, несучи більший обсяг інформації про них. Інша особливість денотативної віднесеності фразеологізмів полягає у використанні матеріальної форми наявних у мові одиниць як імені для нового позначення.

Пристосованість фразеологізмів до функції характеризуючої предикації зумовлена наявністю в їхній семантичній структурі емотивності, яка несе прагматичне навантаження. Фразеологічні одиниці відтворюють культурний досвід народу, виконуючи роль культурних стереотипів, тобто їм притаманна також і культурологічна функція.

Денотатом фразеологічної одиниці є зазвичай не вся ситуація, яку асоціативно переосмислено, а лише та її частина, на яку було зосереджено увагу. Наприклад, денотативне значення німецьких синонімічних фразеологізмів *den Kopf unterm Arm tragen, mit dem Kopf unter dem Arm kommen* (укр. *ледве тягти ноги*), які вирізняються своєю яскравою образністю, містить інформацію про фізичний та емоційний стан людини, що дуже втомилася і почувається так, немовби «несе свою голову під пахвою». Подібне денотативне значення мають також німецькі фразеологізми *j-d weiß nicht, wo ihm der Kopf steht, j-m steht der Kopf woanders*, які теж відтворюють самопочуття людини в стані перевтоми.

Німецький фразеологізм *mit dem Kopf durch (gegen) die Wand rennen wollen* (докладати марних зусиль, аби досягти чогось) денотує не саму життєву ситуацію, а її безнадійність. В основі значення англійського фразеологізму *knock one's head against a brick (stone) wall (a post)* лежить той самий образ, проте він має зовсім інше значення – «нахабно поводитися, шукати біду на свою голову». Німецький фразеологізм *den Kopf in den Sand stecken* (ховати голову в пісок, як страус; не хотіти помічати небезпеку) виник унаслідок переосмислення вигаданого стереотипу (насправді страус не ховає голову в пісок у разі небезпеки, а може ховати її в листя чи траву, аби захиститися від спеки) і в денотативному аспекті демонструє безглуздість ситуації, у якій людина не зважає на небезпеку, запевняючи себе в тому, що ніякої загрози немає. Англійський фразеологізм *to bury one's head in the sand*, на перший погляд, є еквівалентним наведеному вище німецькому, проте має ще й інше значення – «настирливо відмовлятися визнавати факти».

Порівнюючи вмотивованість фразеологічних одиниць залежно від їхнього складу, можна пересвідчитися в тому, що іноді їх денотативний аспект в одній мові вужчий, а в іншій – ширший. Так, у німецького фразеологізму *auf dem Kopf stehen* обсяг значення вужчий, ніж в англійського *to stand on one's head*. Це зумовлено тим, що для порівнюваних фразеологізмів характерні різні ступені семантичної єдності: німецький належить до фразеологічних сполучень, а англійський – до фразеологічних сполучень.

Аналіз фактичного матеріалу дає змогу стверджувати, що значенням фразеологічних одиниць із компонентом «голова» в обох мовах притаманні різноманітні конотації, зокрема оцінні, емоційні та стилістичні.

Оцінні конотації можуть бути меліоративними (позитивними), пейоративними (негативними) й амбівалентними. Дослідники вважають недоцільним уживання терміна «нейтральна оцінка», оскільки нормою, що розглядається як точка відліку на оцінній шкалі, є позитивна оцінка [7, с. 79]. Оцінка передбачає наявність у мові такої думки про денотат, яка виражає його характеристику з огляду на категорії цінності. При цьому денотатами можуть бути конкретні й абстрактні поняття. Отже, можна виділити різні форми оцінки, що відносяться до конкретних понять (тобто до понять і предметів реального світу, що з ними співвідносяться) і до абстрактних (тобто тих, які не мають відповідних реалій в об'єктивному світі).

З огляду на зазначене вище, ми виокремили в корпусі німецьких і англійських фразеологізмів із компонентом «голова» одиниці з такими типами оцінного значення:

- позитивно-оцінним, наприклад:
нім. *den Kopf über Wasser halten; Kopf hoch!*;
англ. *hold (keep) one's head above water; to have (keep) a level head;*
- негативно-оцінним, наприклад:
нім. *einen harten Kopf haben; bis über den Kopf in Schulden stecken;*

англ. *to have a head like a sieve; touched in the head;*

– амбівалентним, наприклад:

нім. *j-m den Kopf zurechtrücken; etw. will j-m nicht aus dem Kopf;*

англ. *wise head* (що вживається і в позитивному, і в негативному сенсі).

За нашими обрахунками, 93 (62 %) проаналізовані німецькі фразеологічні одиниці і, відповідно, 86 (57 %) англійських мають негативно-оцінну семантику, 34 (23 %) німецькі та 40 (27 %) англійських фразеологізмів можуть виражати амбівалентну оцінку позначуваної ними ситуації або предмета (залежно від позиції адресата / адресанта й контексту спілкування) і лише 23 (15 %) німецькі та 24 (16 %) англійські є позитивно-оцінними. Отже, оцінна спрямованість і німецьких, і англійських фразеологічних одиниць із компонентом «голова» тяжіє в бік негативності.

Людське мислення є від природи раціонально-емоційним явищем, тому за фразеологізмом може закріплюватися певний емоційний потенціал, тобто здатність виражати або збуджувати емоційне ставлення мовців до позначуваних реалій. Оскільки оцінювання дійсності може відбуватися на основі раціонального або суб'єктивного ставлення носіїв мови до певних явищ або предметів, то й емоційний потенціал мовних одиниць може змінюватися залежно від ситуації спілкування і бути, відповідно, позитивно або негативно спрямованим.

Емоційне забарвлення фразеологічних одиниць із компонентом «голова» в обох досліджуваних мовах може бути зумовленим такими чинниками:

а) наявністю в їхньому складі емоційно забарвлених компонентів:

нім. *etw. macht j-n (ganz) dumm im Kopf; eins auf den Kopf kriegen; j-d hat einen dicken Kopf;*

англ. *dead head; a death's head at the feast;*

б) негативною або позитивною асоціацією-образом, наприклад:

нім. *j-d kann j-m auf den Kopf spucken; sich nicht auf dem Kopf herumtanzen lassen;*

англ. *to eat one's head off, have a good head for smth;*

в) контекстом уживання (імплицитне емоційне забарвлення), наприклад:

нім. *etw. geht über j-s Kopf; über j-s Kopf hinweg;*

англ. *on one's own head, over smb's head.*

У корпусі англійських і німецьких фразеологізмів із компонентом «голова» ми виокремили одиниці з позитивно-оцінним, негативно-оцінним та амбівалентним оцінним значенням. За нашими обрахунками, більшість проаналізованих німецьких (62 %) і англійських (57 %) фразеологічних одиниць мають негативно-оцінну семантику. Відповідно, 23 % німецьких і 27 % англійських можуть виражати амбівалентну оцінку позначуваної ситуації або предмета і лише 15 % німецьких і 16 % англійських є позитивно-оцінними. Такі дані свідчать про універсальність аксіологічного осмислення дійсності.

Фразеологізми однієї мови можуть мати повні еквіваленти в іншій, незважаючи на відсутність тривалих міжкультурних зв'язків між народами – носіями цих мов. Наявність у різних мовах світу фразеологізмів, абсолютно тотожних із семантичного погляду підтверджує відомі мовознавчі постулати про універсальність мислення та загальні для всіх людей принципи категоризації світу. Проте більш цікавим для виявлення особливостей національного світосприйняття є порівняльне дослідження фразеологізмів, що в інших мовах мають відповідники, переносне значення яких майже однакове, а образи, покладені в основу метафоричного змісту, різні.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Денотативне значення фразеологізмів із компонентом «голова», що існують в англійській та німецькій мовах, являє собою їх об'єктивний зміст і не містить інформації про суб'єктивний чинник. Денотатом фразеологічної одиниці з компонентом «голова» є здебільшого не вся асоціативно переосмислена ситуація, а лише та її частина, на якій акцентується увага. На відміну від денотативного, конотативне значення мовних одиниць несе різномірну асоціативну, емоційну, експресивну та стилістичну інформацію, яка серед різних мовців може осмислюватися по-різному, набуваючи відмінних відтінків.

Уважаємо доцільним провести в подальшому більш детальне порівняльне дослідження німецьких і англійських фразеологічних одиниць із компонентом «голова» в аксіологічному аспекті, залучивши до аналізу інформацію про етимологічне значення цих одиниць, а також розглянути їх зі стилістичного погляду.

Джерела та література

1. Белова М. В. Культурная метафора как репрезентация национальных смыслов / М. В. Белова // Теория языка и межкультурная коммуникация : межвуз. сб. науч. тр. – Курск : Курск. гос. ун-т, 2005. – Вып. 4. – С. 8–11.
2. Лабінська Б. І. Німецькі фразеологізми з компонентом на позначення фізичного стану людини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Лабінська Б. І. – Львів, 2004. – 20 с.
3. Літвінова М. М. Семантичні властивості фразеологічних одиниць зі значенням рис характеру людини (на матеріалі німецької мови XIX – XX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Літвінова М. М. – Х., 2004. – 20 с.
4. Мізін К. І. Онтолого-аксіологічний аспект значення компаративних фразеологічних одиниць фразеотематичного поля «Мовлення людини» (на матеріалі німецької мови) // Наука і сучасність : зб. наук. пр. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 2003. – Т. 37. – С. 216–223.
5. Нагорна О. Інформаційна здатність англійських фразеологізмів / О. Нагорна // Наук. вісн. Чернів. ун-ту. – Чернівці : Рута, 2005. – Вип. 266. – С. 75–84.
6. Постовалова В. И. Картина мира в жизнедеятельности человека / В. И. Постовалова // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. – М. : Наука, 1988. – С. 8–69.
7. Пророченко О. П. До питання про вивчення німецько-українських фразеологічних паралелей / О. П. Пророченко // Мовознавство. – 1990. – № 2. – С. 59–65.
8. Фірсова Ю. А. Фразеологічні одиниці з топонімічним компонентом у німецькій мові : лінгвокультурологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. – К. : КНЛУ, 2002. – 19 с.
9. Школяренко І. В. Структурно-семантичний розвиток фразеологізмів німецької мови, що входять до складу фразеосемантичного поля «розумова діяльність» // Вісн. ЧНУ. Сер. : Філологічні науки. – Черкаси. – 2002. – Вип. 29. – С. 71–83.
10. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen : Niemeyer, 2002. – 306 S.

Басок Вероника. Структура и семантика фразеологизмов с компонентом «голова» в немецком и английском языках. В статье сделана попытка сравнительного анализа структуры и семантики немецких и английских фразеологических единиц с компонентом «голова». Актуальность исследования обусловлена общей направленностью современных лингвистических поисков на комплексное решение проблем фразеологической семантики. Задания исследования сводятся к определению роли компонента «голова» в составе фразеологизмов немецкого и английского языка; сравнении их оценочного и эмоционального потенциала. Были выявлены некоторые особенности и различия мировосприятия, моральных норм и культурных установок двух родственных народов, которые нашли отражение в отдельном фрагменте фразеологических систем английского и немецкого языка.

Ключевые слова: внутренняя форма, денотативное значение, эквивалентность, эмоциональный потенциал, компонент-соматизм, оценочный потенциал, фразеологизм, фразеотематическая группа.

Basok Veronika. The Structure and Semantics of Phraseological Units With the Component «Head» in German and in English. The article presents an attempt of a comparative analysis of the structure and semantics of German and English phraseological units with the component «head». The topicality of our research is conditioned by the general orientation of modern linguistic studies towards finding a complex solution for the problem of phraseological semantics. The set objectives determined the results of the study, which were attained through determining the role of the component «head» in the composition of German vs. English phraseological units, comparing their structural and semantic features as well as their evaluative and emotional potential. The findings revealed some peculiarities and differences in the world-view, moral standards and cultural attitudes of the two related people in terms of a single fragment of the English vs. German phraseological system.

Key words: inner form, denotative meaning, equivalence, emotional potential, somatic component, evaluative potential, phraseological unit, phraseothematic group.

Стаття надійшла до редколегії
04.03.2013 р.